

Mechelen, Blarenberglaan
Proefsleuvenonderzoek

COLOFON

Opdracht:

Archeologisch onderzoek voorafgaand aan de bouw van de Stephenson Plaza

Opdrachtgever:

Uplace
Kasteel van Bever
Bouchoutlaan 221
1853 Strombeek-Bever

Opdrachthouder:

SORESMA nv
Britselei 23
2000 Antwerpen

Tel 03/221.55.00
Fax 03/221.55.03
www.soresma.be

kwaliteitslabel
ISO 9001:2000

Identificatienummer:

127831_rapport.doc

Datum: status / revisie:

Juni 2008 definitief

Vrijgave:

Jan Parys, Contractmanager

Projectmedewerkers:

Vanden Borre Jeroen, senior adviseur archeologie

© Soresma 2008

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Soresma mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

Inhoud

<i>Inhoud</i>	<i>1</i>
<i>1 Samenvatting</i>	<i>3</i>
<i>2 Inleiding</i>	<i>4</i>
<hr/>	
<i>2.1 Algemeen</i>	<i>4</i>
<i>2.2 Doel van het onderzoek</i>	<i>4</i>
<i>2.3 Opzet van het rapport</i>	<i>4</i>
<i>3 Bureauonderzoek</i>	<i>6</i>
<hr/>	
<i>3.1 Inleiding</i>	<i>6</i>
<i>3.2 Bodemkundige en landschappelijke gegevens</i>	<i>6</i>
<i>3.3 Historische en archeologische gegevens</i>	<i>6</i>
<i>3.4 Mogelijke verstoringen</i>	<i>6</i>
<i>4 Archeologisch onderzoek</i>	<i>8</i>
<hr/>	
<i>4.1 Methode</i>	<i>8</i>
<i>4.2 Sporen en structuren</i>	<i>8</i>
<i>4.3 Interpretatie</i>	<i>9</i>
<i>5 Synthese en advies</i>	<i>11</i>
<hr/>	
<i>5.1 Synthese</i>	<i>11</i>
<i>5.2 Advies</i>	<i>11</i>

Opgraving

Prospectie

Vergunningsnummer:

Datum aanvraag:

Naam aanvrager:

Naam site:

1 **Samenvatting**

In opdracht van Uplace heeft Soresma archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Blarenberglaan te Mechelen. Op deze locatie wil de opdrachtgever kantoren bouwen. De hiermee gepaard gaande grondwerken zullen eventuele archeologische waarden onomkeerbaar verstoren.

Gelet op de ligging, de bodemkundige omstandigheden en de omvang van het plangebied adviseerde het agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed om een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te laten voeren. Dit onderzoek bestond uit het aanleggen van twee proefsleuven met een totale oppervlakte van ongeveer 200 m². Met behulp van deze sleuven dienden eventuele archeologische waarden in het plangebied te worden gesitueerd en gewaardeerd.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen waardevolle archeologische resten of sporen aangetroffen. Wij bevelen aan dat in het plangebied geen verder archeologisch onderzoek plaatsvindt.

2 Inleiding

2.1 Algemeen

In opdracht van Uplace heeft Soresma archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Blarenberglaan te Mechelen (afbeelding 1). Op deze locatie wil de opdrachtgever kantoren, wegen en parkeerplaatsen bouwen. De hiermee gepaard gaande grondwerken zullen eventuele archeologische waarden onomkeerbaar verstoren.

Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 1,9 ha. Het terrein ligt braak; delen zijn ingericht als grasland, bos en opslagterrein. Het terrein ligt geklemd tussen de E19 en de Blarenberglaan.

Gelet op de ligging nabij enkele bekende archeologische waarden (zie, de bodemkundige omstandigheden en de omvang van het plangebied adviseerde het agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed om een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te laten voeren. Het advies had enkel betrekking op het deel van plan waar kantoren werden voorzien (ongeveer 1831 m²), omdat enkel daar de verstoring bijzonder ingrijpend zou zijn..

Op het terrein is in totaal 200 m² onderzocht (ongeveer 12 % van de te bebouwen oppervlakte).

Het veldwerk is uitgevoerd op 4 juni 2008. Projectleider is Jeroen Vanden Borre. Het veldwerk is uitgevoerd door Dirk Mervis en Jeroen Vanden Borre, conform de richtlijnen van Agentschap R-O Vlaanderen. Contactpersoon bij de bevoegde overheid is Alde Verhaert, Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed Antwerpen. Ook Liesbeth Troubleyn, Stedelijke Dienst Archeologie Mechelen, was betrokken bij de opvolging van het project.

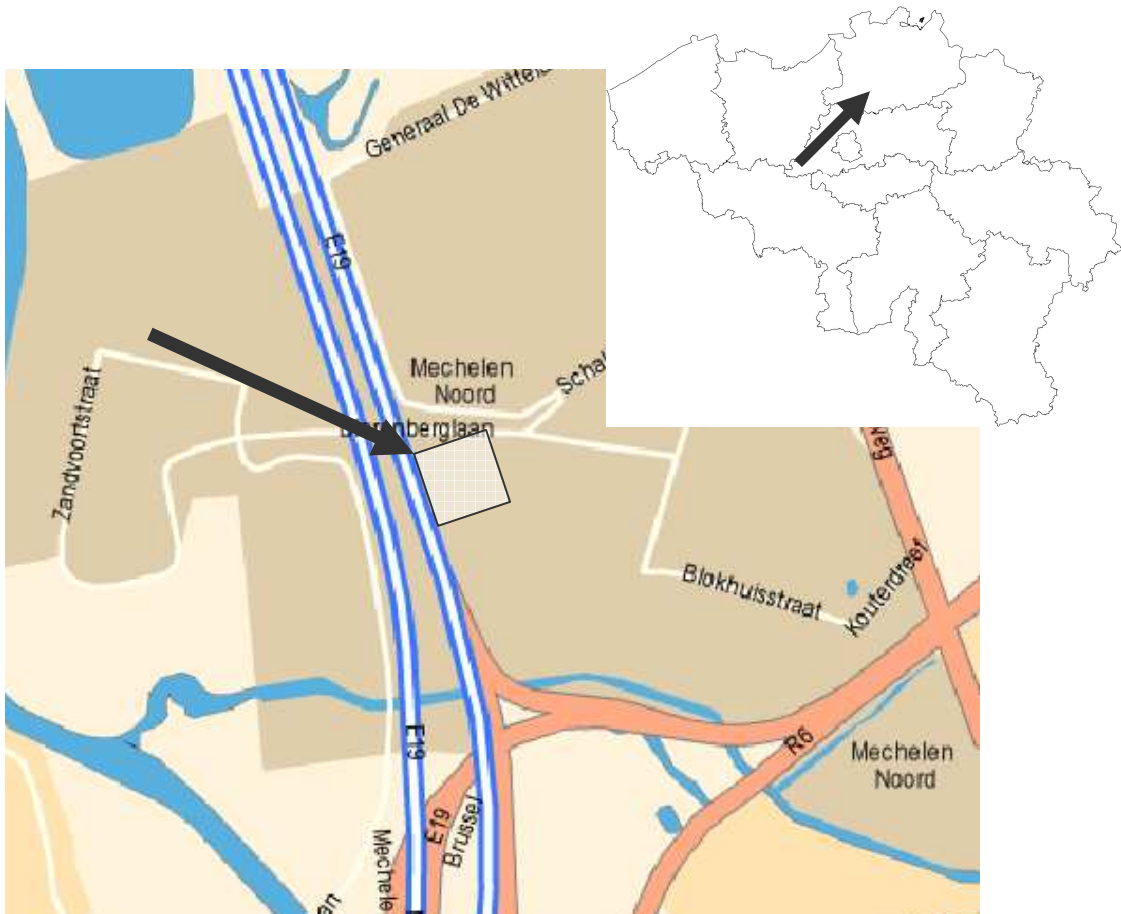
2.2 Doel van het onderzoek

Er werd gevraagd proefsleuven aan te leggen met een minimale totale oppervlakte van 216 m² (12% van de geplande bebouwde oppervlakte). Met behulp van deze sleuven dienden eventuele archeologische waarden in het plangebied te worden gesitueerd en gewaardeerd. De verzamelde informatie diende om advies voor eventueel vervolgonderzoek te onderbouwen.

2.3 Opzet van het rapport

Het rapport is opgesteld conform de eisen van Agentschap R-O Vlaanderen. Na de samenvatting en dit inleidend hoofdstuk wordt stilgestaan bij de bekende historische, archeologische en bodemkundige gegevens uit het plangebied en wijde omgeving.

Vervolgens worden de resultaten van het veldwerk voorgesteld. Uiteindelijk volgt een synthese en een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

Afbeelding 1: ligging van het plangebied

3 Bureauonderzoek

3.1 Inleiding

Voorafgaand aan de uitvoering van het veldwerk heeft een erg beperkt bureauonderzoek plaatsgevonden. Doel was de resultaten van het uit te voeren veldwerk beter te kunnen inschatten en staven. Tijdens het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van archeologische, historisch, bodemkundige en landschappelijke gegevens.

3.2 Bodemkundige en landschappelijke gegevens

Op de bodemkaart ligt het plangebied in de Mechelse zandstreek. In het gebied vinden we matig droge zandbodems, met een dikke, antropogene A-horizont.

Landschappelijk maakt het plangebied deel uit van de Antwerpse Groentestreek, een deel van de Landschappen van de Lage en Middelhoge Zandgronden. De tertiaire Vlaamse vallei werd opgevuld met quartair materiaal (zandleem, licht zandleem, lemig zand en zand) van eolische oorsprong. Zo ontstond een vlakke, met minieme hoogteverschillen.

3.3 Historische en archeologische gegevens

Op twee militaire stafkaarten uit 1873 en 1879 is het plangebied onbebouwd.

Op de CAI (Centrale Archeologische Inventaris van het VIOE, Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed) zijn in de omgeving van het plangebied enkele archeologische waarden te zien.

Onmiddellijk ten oosten van het plangebied ligt de Schaliënhoeve, een 16de eeuwse hoeve, met walgracht (CAI nummer 103250) . Vermoedelijk maakte de hoeve, zeker sinds 1535, deel uit van een groter domein waarop zich nog andere hoeves bevonden¹.

Ten zuiden (CAI nummer 103468) ligt een sluis, vermoedelijk uit de 18de eeuw.

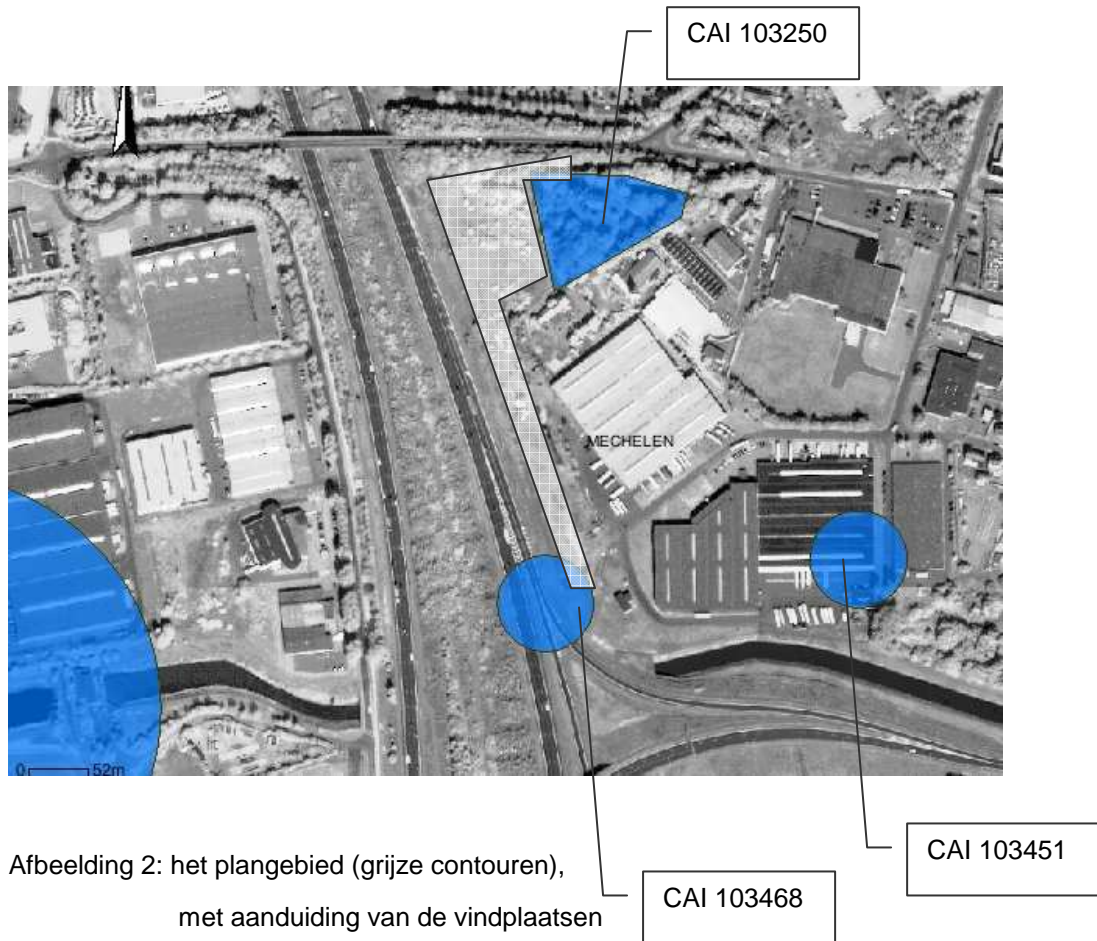
Ten zuidoosten (CAI nummer 103451) wordt het Blokhuis gesitueerd, vermoedelijk 18de eeuwse bewoning.

3.4 Mogelijke verstoringen

Volgens de opdrachtgever is het terrein in het verleden gebruikt als aspergeveld. Dit kan een belangrijke impact hebben op de conservering van eventuele sporen. Tijdens de teelt van asperges wordt regelmatig diepgeploegd, waardoor eventuele archeologische waarden die zich net onder bouwvoor bevinden verstoord of vernietig worden. Het uiterste westen

¹ S.n, 1995, p. 28.

van het terrein, langs de snelweg, is zwaar verstoord door de aanleg van verschillende pijpleidingen.

Afbeelding 2: het plangebied (grijze contouren), met aanduiding van de vindplaatsen uit de CAI

4 Archeologisch onderzoek

4.1 Methode

Ter hoogte van de geplande bebouwing zijn twee sleuven aangelegd. Onder begeleiding van twee archeologen heeft een kraan met gladde bak de bouwvoor verwijderd. Er is een leesbaar vlak aangelegd op het archeologisch relevante niveau. Het vlak is waar nodig opgeschaafd. De werkputten en sporen zijn gedocumenteerd door middel van beschrijvingen en foto's. De werkputten en sporen zijn ingemeten door middel van een total station. Ook de profielen zijn gedocumenteerd door middel van beschrijvingen en foto's.

Na afloop van het onderzoek zijn de putten door de kraan gedicht en aangereiden.

4.2 Sporen en structuren

In het plangebied zijn min of meer oost-west gericht twee proefsleuven aangelegd.

Onder de gemiddeld 20 cm dikke bouwvoor ligt een bruin, humeus en zandig pakket. De grens tussen beide pakketten is scherp. Dit pakket, dat op zijn beurt gemiddeld 20 cm dik is, rust op de ongestoorde moederbodem (spoor 2). De grens tussen het humeuze pakket en de moederbodem is diffuus. Het humeuze pakket is namelijk verploegd in de moederbodem.

Onmiddellijk ten westen van de proefsleuven liggen verschillende leidingen. Sporen van de graafwerken voor deze leidingen zijn nog te zien in spoor 1, een pakket geroerd zand.

De rest van de werkputten, spoor 2, bestaat uit de moederbodem, geel, ongeroerd zand. Tijdens het archeologisch onderzoek is één archeologisch spoor gevonden (spoor 3). Het spoor tekent zich af tegen de moederbodem. Er is geen dateerbaar materiaal gevonden dat kan gerelateerd worden aan het spoor. Het archeologisch onderzoek kon wel aantonen dat het spoor ouder is dan het opgebrachte bovenliggende bruine, humeuze pakket. Het spoor is gecoupeerd en bleek nog drie cm diep te zijn. De geringe diepte van het spoor is te verklaren door het verploegen van de bovenliggende laag in de moederbodem. Het is mogelijk dat het spoor het laatste restant vormt van een paalspoor.

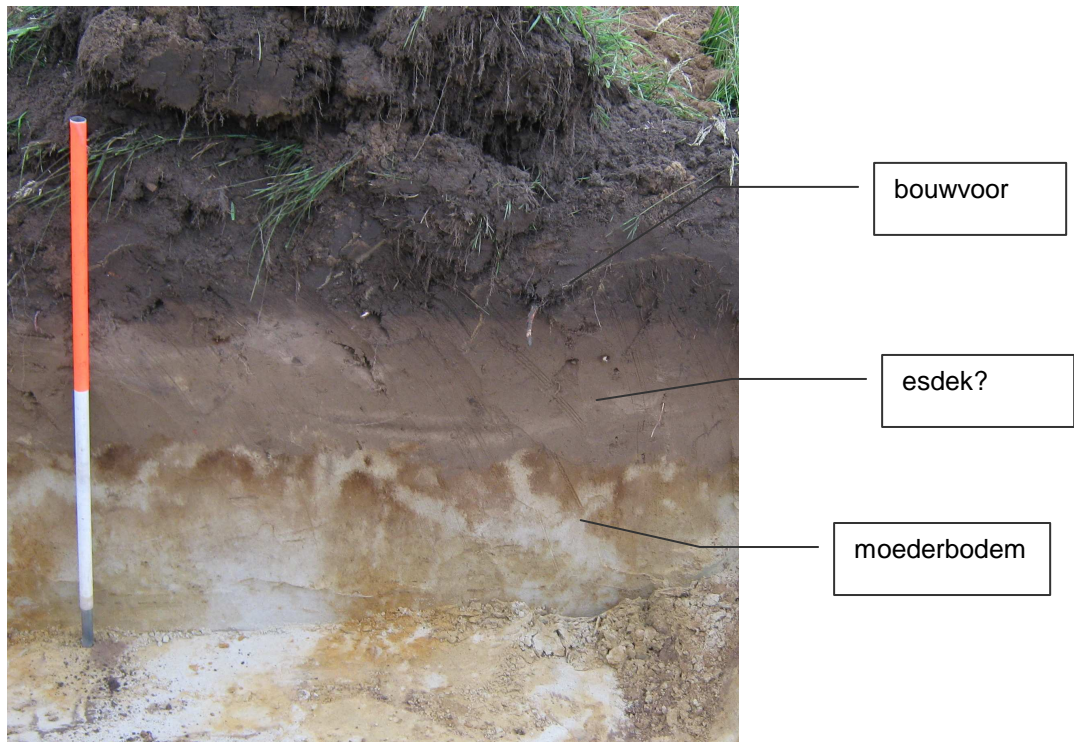
Bij de aanleg van de sleuven zijn enkele baksteenfragmentjes en scherfjes uit de Nieuwe Tijd gevonden, met name in de bruine, humeuze laag tussen de bouwvoor en de moederbodem.

Afbeelding 3: aanleg van proefsleuf 1

4.3 *Interpretatie*

Hoewel tijdens het (beperkte) bureauonderzoek geen aanwijzingen zijn gevonden voor de aanwezigheid van een plaggendeek of esdek, lijkt het erop dat het bruine, humeuze pakket onder de bouwvoor een klein esdek is. Het aardewerk en de baksteenfragmentjes in de betreffende laag kunnen erop wijzen dat in de Nieuwe Tijd of later een humeus pakket is aangebracht om het terrein geschikt(er) te maken voor landbouw. Met name in de 20ste eeuw heeft de streek rondom het plangebied steeds meer de functie vervuld van groenteverancier voor de Antwerpse agglomeratie. De stijgende vraag naar landbouwproducten kan tot gevolg gehad hebben dat ook dit oorspronkelijk schrale terrein landbouwrif is gemaakt.

Afbeelding 4: profiel in werkput 2

5 ***Synthese en advies***

5.1 ***Synthese***

In het plangebied zijn geen waardevolle archeologische sporen gevonden.

5.2 ***Advies***

We bevelen aan dat het plangebied wordt vrijgegeven. Er hoeft geen verder archeologisch onderzoek plaats te vinden.

Bibliografie

s.n., 1995. Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Deel 13n2. Provincie Antwerpen. Arrondissement Mechelen. Kanton Mechelen. Brussel.

Gysels (H.), 1993. De landschappen van Vlaanderen en zuidelijk Nederland. Leuven.

Bijlage:

- kaart plangebied
- kaart sleuven

Plangebied

Kaart 1

verklaring

--- projectgrens

proefsleuf

schaal 1:2000

formaat A3

datum 11-06-2008

doc.nr. mec/1278315000.dwg

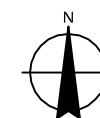
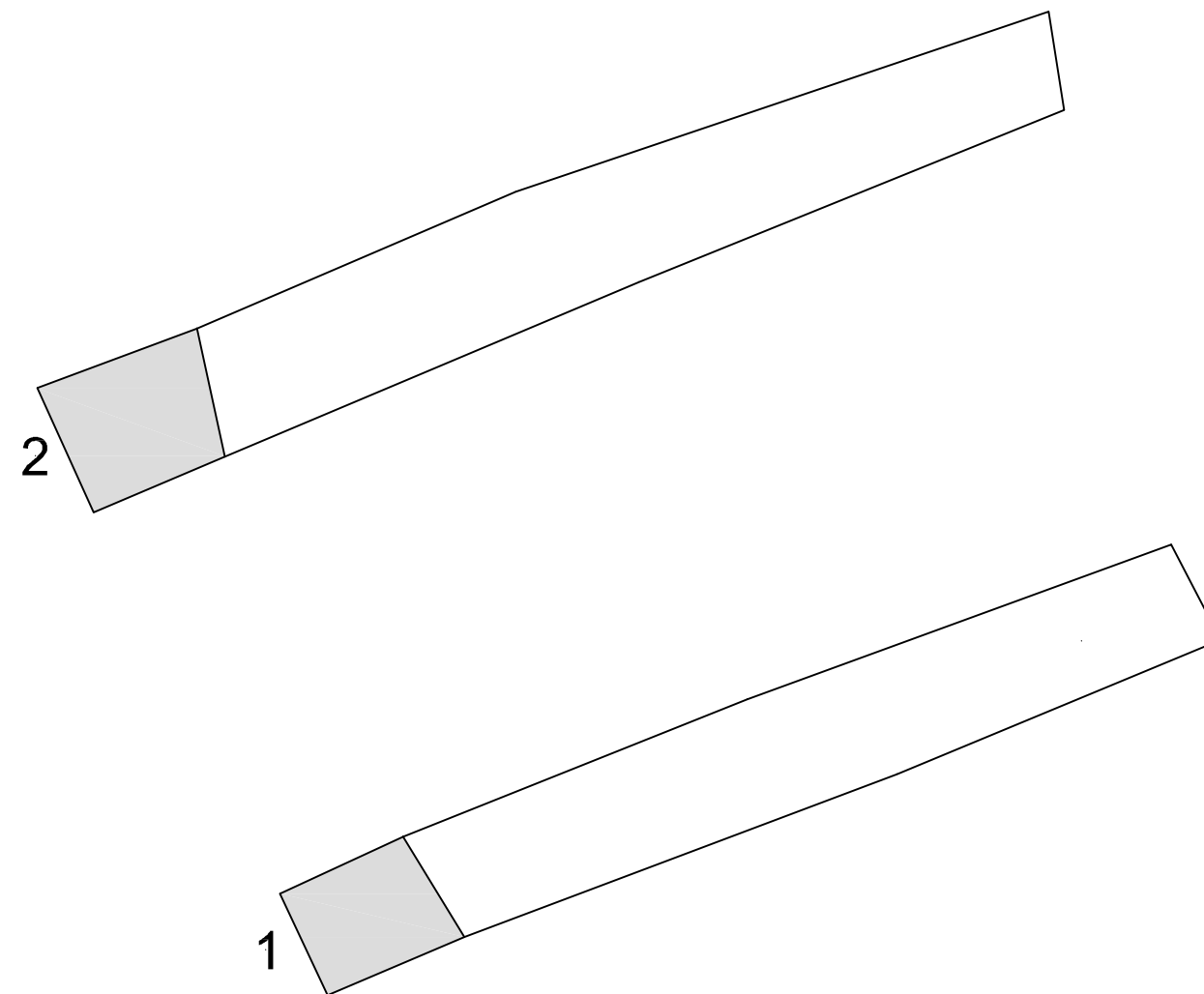
Sleuven en sporen kaart

Kaart 2

verklaring

 proefsleuf

 recente verstoring

schaal 1:200
formaat A3
datum 11-06-2008
doc.nr. mec/1278315000.dwg